

סתונית תשבץ ראשונה, פורחת בצפון הגולן בהר-חזק (תל חזקה)

אבי שמידע, חוג כלנית, המחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה
העברית בירושלים - avi.shmida@gmail.com

הצלם : אבי בן-סידי

התצפית: 15.9.2023

פרסום: 22.9.2023

תקציר: זהו זמן פריחתם של מבשרי הגשם הפורחים ללא עלים: מין סתונית שני התחיל
לפרוח בארצנו והאתר הראשון בו פרחה **סתונית התשבץ** הוא במרומי הר-חזק (תל
חזקה) בצפון הגולן ברום 1143 מטר. **סתונית התשבץ** *Colchicum*
hierosolymitanum היא מין קרוב מאוד ל**ס.ירושלים** ובגולן נמצא אוכלוסיות מעבר
ביניהן. גם למין זה יש "היפוך פריחה" כאשר הסתוניות המאחרות פורחות במעונות נמוכים
כמו צומת גולני ומרכז הגולן.

=====

סתונית התשבץ 1983 מרום-גולן יאיר אור ©

זהו זמן פריחתם של מבשרי הגשם הפורחים ללא עלים: מין סתונית שני התחיל לפרוח בארצנו והאתר הראשון בו פרחה סתונית התשבץ הוא במרומי הר-חזק (תל חזקה) בצפון גולן ברום 1143 מטר. **סתונית התשבץ** *Colchicum hierosolymitanum* היא מין קרוב מאוד ל**ס.ירושלים** ובגולן נמצא אוכלוסיות מעבר ביניהן. שני הסימנים העיקריים המבדילים את **ס.התשבץ מס.ירושלים** הוא דגם קווי התשבץ בעלי העטיף (הכותרת) והמאבקים הכהים לעומת המאבקים הצהובים ב**סתונית ירושלים**. המין אנדמי "פורמלית" לרמת דלתון, הגולן ומזרחה עד הר-הדרוזים אך מיני סתוניות קרובים ביותר סיסטמטית גדלים בצפון-סוריה תורכיה ובבלקן (ויש הרואים בהם טקסון אחד כמו כתב שורות אלה).

סתוונית התשבץ: פורחת בתל-פזרה, הצלם ליאור אלמגור © 21.10.11

גם למין זה יש "היפוך פריחה" כאשר הסתווניות המאחרות פורחות במעונות נמוכים כמו צומת גולני ומרכז הגולן. תצפיות נוספות ושליחת תמונות ובהן מצולמים המאבקים, יביאו לפתרון התעלומה - האם **סתוונית ירושלים** היא מין עצמאי **מסתוונית התשבץ** או תת-מין שלה. וכמו כן נבדוק האם באמת קיים "היפוך פריחה" במין זה, כלומר האם האוכלוסיות ברום טופוגרפי גבוה מתחילות לפרוח באופן עקבי ומשמעותי קודם לאוכלוסיות הגדלות במעונות נמוכים.

ספרות:

דפני א שמידע א ואבישי מ 1975 הפריחה של מבשרי הגשם בצמחיית א".
"טבע וארץ", י"ז: 6, 268-269.

שמידע א וכהן ע 1987 נסיכי החורף. "טבע וארץ", כ"ט: 3 עמ' 55-56.

שמידע א 2015 [הגיאופיטים פורחי הסתיו בישראל ושוק ההאבקה הסתווי](#), כתב-עת "כלנית" מספר 2.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: שמידע א. 2023. סתוונית תשבץ ראשונה פורחת בצפון הגולן בהר-חזק

(תל חזקה). כתב עת "כלנית", 9.

=====

